

Səməd Şıxı

ATILAN BĞR DAŞ

roman

Redaktor: Yasəmən Məmmədova

Qapaq dizaynı: **Turqut Q.**

240 səh.

Qiyməti 7 manat

Çap tarixi: 30.04.17

İSBN:978-9953-8067-5-7

© Alatoran 2017

Birinci hissə

- Ana, ata nə zaman Bakıdan dönəcək? –Nərgiz anasına söykənərək dedi.
- İşi qurtarar - qurtarmaz gələcək, qızım. Narahat olma. – Gülnaz Nərgizin başını sığallayaraq dedi.

Nərgizin gözləri göyə baxaraq xəyala dalmışdı. Bir ilə yaxın idi ki, atası Bakıya işləməyə getmişdi. Bir ildə atası ilə yalnız telefonla danışa bilmişdilər. O da həftədə bir dəfə. İşlərinin çox olması səbəbindən həmişə qısa kəsir, salam - sağolla vidalaşır. Kənd yerində işin olmaması üzündən məcbur hamı ya Bakıya, ya da Rusiyaya gedirdi.

- Qızım, dur yerində yat. Gecdi daha. – anası Nərgizi qaldıraraq yatmağa göndərirdi. Özü isə hələ də həyətdə oturaraq boşluğa dalmışdı. Gülnaz ərinin məcburiyyətdən getdiyini anlayırdı. Kənd yerində yaşayışın necə də çətin olduğunu dərk edirdi. O da istəyirdi ki, yaxşı şəraitləri olsun. İstəyirdi ki, yoxsulluq içərsində, sabaha ac qalarımı, yoxsa yeməyə nəşə tapacığı deyə düşünmək deyildə gözəl evdə istədiklərini yeyərək, istədiklərini geyinərək heç bir dərəcə çəkməsinlər.

Bu şəraitə sahib ola bilirdi də. Eyvazla evlənməzdən əvvəl onun üçün başqa şəhərlərdən də elçilər gəlmişdi. Hansı ki, Gülnazın xəyalında olan hər şeyi asanlıqla reallaşdırabilirdilər. Ancaq, Gülnaz seçimindən peşman deyildi. Eyvaz kənddə mərd, ağıllı, qocaq biri olaraq göstərilirdi. Təhsili olmadığı halda biliyi, dünya görüşünü ilə

həmişə fərqlənib. Kəndin bütün problemlərində canla – başla iştirak edir, əlindən gəldiyini əsirgəmir.

Eyvaz uca boy, qarabuğdayı biridi. Saçlarını çox sevdiyindən uzadıb, əliylə də tez - tez düzəldir. Uşaqlığından nadincliyi və sözü üzə deməsi hər zaman onu diqqət mərkəzində saxlamışdı. Məktəbdə tək-cə müəllimləri ilə deyil, uşaqlarla da yola getməzdi. Kənarda uşaqların toplaşdığı bir uşaqı döydüyünü görəndə kimi aralarına girər onu qoruyardı. Gülnaz onunla paralel sinifdə oxuyurdu. Buna baxmıyaq Eyvaz ona heç yaxınlıq eləməzdi. Kəndin necə ağır olduğunu, adi bir SALAMI belə söz edəcəklərini bilirdi. Doqquzuncu sinifi bitirəndən sonra isə işləmək üçün məktəbdən ayrılaraq fəhləlik etməyə başladı. Atasının yataq xəstəliyinə tutulmasından sonra onlara baxacaq heç kəsin olmaması və oxumağa həvəsin olmaması onu məktəbdən rahatlıqla ayırdı.

Gülnazla yaxınlaşması xalasının əlaqəsi ilə oldu. Xalası Gülnazı ona məsləhət görəndən sonra bir dəfə də görüşüb danışdılar. Sonra məlum oldu ki, Gülnazda Eyvaza qarşı hisslər keçirirmiş yarım ildən sonra toyları oldu. Toylarından bir il sonra da Nərgiz, sonra isə Rövşən dünyaya gəldi.

Rövşəndən sonra da uşaq istəsələrdə həkim ananın müalicə olunmalı olduğunu dedi. Maddi vəziyyətləri imkan vermədiyindən bu istəkləri ürəklərində qaldı. Əvvəl rayona gedib evlərdə fəhləlik edərək çörək pulunu çıxartırdı. Son zamanlar isə işlər getdikcə azalır hətta yox həddinə çatmışdı. Bağlarında yetişdirdikləri məhsulları ya sataraq ya da özləri istifadə edərək xərclərini azaltmağa çalışsalar da yenə

xərcləri qarşılaya bilməyirdilər. Məktəbin açılması ilə uşaqlara lazım olan ləvazimatlar, paltarlar, qışda ayaqqabılar Eyvazı Bakıya göndərməyə məcbur etdi. Tanışı sayəsində tapdığı işiylə evə tez- tez pul göndərirdi. Özünə biraz köhnədə olsa maşın almışdı. Biraz daha işləyib kənddə qayıdıb taksi sürərək ailəsini elə dolandıрмаğı düşünürdü.

Gülnaz səhər tezdən qalxmağı vərmiş eləmişdi. Həyəti təmizləyər, uşaqlar üçün yemək hazırlayıb onları oyadar, uşaqları məktəbə yola saldıqdan sonra isə günorta üçün yemək bişirməyə başlayardı. Bağda əkin – biçin işlərindən nə isə iş gördükdən sonra evə dönərək başını qatacaq iş tapardı. Ev işlərində Nərgiz anasına yardım edər, bəzi işləri isə özü görərdi. Rövşən isə anasına bağla bağlı işlərdə köməklik edirdi. Anasıda, atasıda uşaqların oxumasını istəyirdilər. Təhsilləri olmadığından düşdükləri bu şəraitə onlarında düşməsin istəməyirdilər. Atası daha çox Rövşənlə bu müzakirəni edərdi. Birdə bacısı ilə rəftar etməsi barəsində. Özündən böyük olmadığı halda bacısı ilə dalaşar hətta bəzi hallarda isə onu vurardı. Bir dəfəsində atasının orada olduğundan xəbərsiz olarkən bacısını vürmüşdü. Uzaqdan Rövşənin üstünə necə qışqırmışdısa qorxudan dik atılmışdı. Bir daha bacısını vuracağı halda onu döyəcəyin eşidəndə Rövşən qorxudan ağlamışdı. Atası heç zaman onları döyməmişdi. Heç üstlərinə qışqırmazdı. Rövşəni onun uşaqlığını xatırlatdığını deyərdi. Ona baxaraq uşaqlıqda etdiklərini xatırlayardı.

Qardaşını ağlayaraq görən Nərgiz isə onun yanına gedərək qucaqladı. Rövşən əli ilə onu itələyib ata səni məndən çox istəyir, bilirəm, dedi.

Nərgiz isə ağıllı qız idi, həm də qardaşını çox istəyirdi. Qardaşının yanında oturaraq atasının hər ikisini çox istədiyini, ona sadəcə mənə vurdun deyə əsəbləşdiyi, mənə sənə vursa idim mənə də qışqırardı deyərək sakitləşdirməyə çalışdı. Həmənin gündən sonra isə bacısı ilə dalaşmamağa çalışdı.

Atasının Bakıya getməsindən sonra aralarında bir – iki dəfə söhbət olsa da Nərgizin - oyun çıxartsan ata gələndə hamısın deyəcəm, sözün deməsi bəs edər ki, Rövşənin sakitləşərdi.

Eyvazın Bakıda olduğu müddətdə Rövşənin yaşının çox olmamasından bəzi şeylərə laqeyd yanaşması Nərgizin üzünə düşən məsuliyyəti artırmışdı. Məktəbdən evə gələn kimi yemək yedikdən sonra anasına kömək edər sonra isə dərslərini etməzdən əvvəl Rövşənlə oyun oynayırdı.

Məktəbində istər tərbiyəsinə, istərsə də davranışına görə fərqlənən Nərgiz, Eyvazın ya da Gülnazın hər məktəbə gedişində təriflər yağdırardılar. Bəzən dalaşdığı olsa da bu ya Rövşən üstündə olardı, ya da ki, hansısa oğlanın Nərgizə sataşması üstündə.

Nərgiz ailənin sevimlisinə çevrilmişdi. Özünü böyük kimi aparması, alicənablığı hər kəsin gözündə uşaq yox – gənc, dünyanı başa düşən bir qız kimi görülürdü. Qardaşına sahib çıxması, onunla məşğul olmasında həmçinin onu daha da qaldırmışdı. Məktəbdə hər dərs yanına gedər, onun nəyə ehtiyacı olduğu ilə maraqlanırdı. Evə gəldikdə isə həm anasına yardım etməyə çalışır və boş qalan zamanını isə qardaşı ilə oynamağa və birlikdə dərs çalışmağa ayırırdı. Bacısının ona göstərdiyi maraq qardaşında da ona sevgi

yaratmışdı. Bütün günü yanında oturur, onunla zaman keçirtməsi üçün onun qoyduğu bütün şərtlərə əməl edərdi. Gülnaz Rövşəni mən yox, Nərgiz böyüdür deyirdi. Dediyəndə həqiqətdə var idi. Rövşən evdə ən çox bacısını istəyərdi. Heç kəslə bölüşmədiyi sirrlərini belə bacısı ilə bölərdi. Aralarında az yaş olmasına baxmayaraq Nərgiz ona ana kimi yaxın idi. Əlbətdə ki, aralarında tez - tez mübahisələr düşərdi. Nərgizə qarşı bir neçə dəfə sərt davrandığına görə atası tərəfindən xəbərdarlıq alsada, dalaşanda bəzəndə onu vurduğu olmuşdu. Atası Rövşənə nəşə edər deyər həmişə gizlədər, heçnə olmamış kimi özünü aparardı. Nərgizi vurduqdan sonra atasından alacağı cəzanı gözləyərkən bacısının heçnə deməməsi ona verilən ən böyük cəza olardı. Utancağından onun üzünə belə baxa bilməzdi. Biraz vaxt keçməmiş yanında oturur, oyuncaqlarını verərək oynamaq istədiyini deyər. Evdən götürdüyü konfetləri cibinə yığıb, Nərgizin yanında əyləşərək cibindən çıxartıb ona da uzadardı ki, aralarında ki, küskünlük yox olsun. Hər dəfəsində konfeti qardaşından alaraq onu qucaqlayaraq ona gülümsəyərdi.

Nərgizin kitablara olan marağı hər kəsə məlum idi. Yanında həmişə kitab gəzdirər, canı sıxılan kimi kitabını açıb oxuyardı. Oxuduğu əsərlərə valeh olmuş kimi dalıb, əsərin içində yox olardı. Kitabını bitirdikdən sonra işə sonluğı niyə belə oldu? Ya ondan sonra nə olacaq deyər düşünməyə başlayardı. Bəzən əsərlərə özü əlavələr verərdi. Kitabın yazarına həsrətlə baxar, onun çox güclü birisi olduğun düşünərdi. Aldığı qalın kitablara səhifəliyərək bunu necə yazıb görəsən? Neçə günə, neçə ilə yazıb? – deyər düşünüb, özünün

yazdığı kitabın xəyalı ilə yatardı. Dostları ilə yaxınlıq etməməsi onu kitablara daha çox bağlamışdı. Öz həyatından kitab olarmı deyə xəyal qurardı. Əsərlərdə ki, qəhrəmanların etdikləri fədakarlıqları o edərmiş kimi yaşayardı. Rövşən nağılındakı sevimli bir o qədərdə nadinc qardaş rolunu oynayardı. Ondən küsəndə isə onu şahı öldürməyə çalışıb onun yerinə keçmək istəyən pis övlad kimi görərdi. Atası dövlətin padışahı, anası onun xanımı – Gülnaz xatun idi. Rövşən isə şahzadə idi. Böyüyəcək və bu güclü dövləti idarə edəcək bir hökmdar olacaqdı. Özünü isə bu ailənin möhkəm və güclü olması üçün çalışın, onları düşmanlardan qoruyan fədai kimi görərdi. Əjdaha qalaya hücum eləyir, lakin ailənin qorunması üçün canını fəda edən Nərgiz pis niyyətli əjdahanı məğlub edərək ailəsini qurtarır. Nağılı həmişə xoş sonluqla bitməli idi. Bu, belə olmalı idi. Sonda həmişə olduğu kimi yenədə o, qazanmalı idi.

Qız uşağı atasına bağlı olar dedikləri düz idi. Nərgiz atasına daha çox bağlı idi. Anasının da əl bətdə çox istəyirdi. Atasının isə yeri ayrı idi. Bəzən atası iş ilə bağlı gec gələr, ya günlərlə olmazdı. Atasının yoxluğu ona çox təsir edərdi. Atasının iş üçün getməsi onu çox üzürdü. Eyvazda qızına düşkün idi. Rövşəndən çox onunla danışar, onun qayğısına qalardı. Tərifləyərkən qızını yerə - göyə sığdırmaz, onun çox ağıllı olduğunu, güclü olduğunu deyərdi. Rövşən bunu kənardan görüb qısqanır, qısqanlığın çox bildirməzdi.

İkinci hissə

Rövşən məktəbdən gələn kimi çantasını ataraq yemək üçün stola əyləşər, yeməklərini tez yeyərək oynamağa qaçdı. Rövşən Nərgizin ev işləində anasına yardım eləməsini gözləyəne qədər məhəllələrindəki uşaqlarla futbol oynayır, bacısının ev işini bitirməsi ilə həyətlərində onunla oynayardı.

Anasına kömək edib qurtardıqdan sonra bağlarında tək başına oyun oynayaraq Rövşənin gəlməsini gözləyirdi. Bu an Rövşən səssizcə çəpəri aşaraq ağaca çıxdı. Məqsədi Nərgizi qorxuzazaraq biraz əylənmək idi. Əlinə aldığı daşın iriliyinin isə fərqiinə varmamışdı. Yavaşca yanına atmaq istərkən daş əlindən çıxaraq sürətlə bacısına tərəf getdi. Arxası Rövşənə olan Nərgizin xəbəri belə olmadan daş onun başına dəydi. Ağrıdan özündən gedən Nərgizin başından qan axmağa başladı. Bunu gören Rövşən isə nə edəcəyin bilməyərək tez ağacdən düşərək bacısı tərəfə qaçdı. Gözü dolmuş halda – bacı, qalx, bacı nə olar qax. Ölmə nə olar deyə yavaşca ağlayırdı. Anasını çağırmaq istəsə də birdən ağına atasının bacısını vuracağı halda onu döyəcəyi sözünü xatırladı. Yəqin bunu biləndən sonra onu öldürəcək. Bəlkə də, çölə atardı. Onu bir daha istəməzlər. Anasını çağırmağa qorxurdu, ancaq bacısının da öldüyünü görürdü. Nə edəcəyini bilməyərək oturmuşdu.

Tez göz yaşın silərək çəpərə tərəf yollandı. Çəpəri aşaraq çölə düşür və qapı ilə içəri girir. Anasının hələ də evdə olduğun görüb rahatlayır. Anasını çağıraraq bacısın soruşur. Anası da bağda

olduğunu gedib onunlada oynamasını sonrada gəlib dərslərini eləməsini deyir. Rövşən vaxt itirmədən bağa qaçaraq bacısının huşsuz bədənini görüb tez anasını çağırır. Qızının yerdə uzandığını görüb qışqıraq onu qucağına alır. Rövşəni tez qonşuları Ədaləti çağırması üçün yollayır ona maşınında gətirməsini deyir.

Rövşən ağlaya – ağlaya tez Ədalət gilə gedərək olanları deyir. Ədalət maşını tez onların qapısına çəkir. Gülnaz Nərgizi qucağına alaraq tez maşına mindirib aparırlar. Rövşəndə onlarla gedəcəyin deyir. Anası nə qədər narazı olsa da Rövşən inad edir. Gecikəcəklərin anlayaq axırda razı olurlar. Xəstəxanaya çatan kimi həkim onu əməliyyata alır. Təxmini bir saatdan sonra isə çıxaraq vəziyyətinin ağır olduğunun, qalxmasının çətin olacağını, qalxarsa belə aldığı zərbədən ötəri bir daha görə bilməyəcəyini deyir. Bu an sanki Rövşənin gözlərini kimsə çıxarır. Ürəyinə şiş batır. Oturaraq ağlayır. İstəyir ki, qışqırsın. Desin ki, mən eləmişəm. Bacım mənim üzümdən kor qalacaq bəlkədə öləcək, ancaq deyə bilməyir. Hönkür - hönkür ağlayır. Anası onu sakitləşdirmək istəsə də bacarmayır. Anası tez Eyvaza zəng edərək olanları deyir. Təxmini dörd saatlıq yolu iki saata gələrək özünü xəstəxanaya çatdırır. Eyvaz gələndə isə Nərgizi otağına almışdılar. Həkimin belə tez oyanmasını onun çox güclü qız olduğu ilə açıqladı. Otağına girdiklərində Nərgizin başınının və gözlərininin sarıqla bağlanıldığını görürlər. Bacısını o halda görən Rövşən dözməyərək çölə çıxır.

Həkim hələlik gözü ilə bağlı heçnə deməmələrini, bunun onu həm gücdən salacağın, həmdə təzədən gözü üçün müayinə olunacağını bəlkə qurtarmağının mümkün olacağını deyir.

Nərgizin ayılarkən atasının səsinə eşidir və onu tanıyır.

- Ata, sənsən gələn? – deyir.
- Hə qızım, mənəm. Necəsən? Ağrın yoxdur ki? – Eyvaz göz yaşların silərək qızını sığallayır.
- Yaxşıyam atacan, mənim gözlərimi niyə bağlayıblar? Səni görmək istəyirəm.
- Heçnə olmayıb. Sadəcə gözüne toz düşməsin deyə... Açacaqlar. Narahat olma.
- Anamla Rövşən hardadı? Səsləri gəlməyir. - əli ilə sanki kiminsə əlini axtarırdı ki, tutsun.
- Buradaydı. Səni elə görüb necə ağladı bir bilsən. Yəqin çöldə oturub. – anası Nərgizin əllərin tutaraq yanağından öpür saçların tumarlayırdı.

Eyvaz çölə çıxaraq Rövşənin oturacaqda büzüşərək oturub ağladığını gördü. Yanına gedərək burda niyə oturmusan? Bacın səni istəyir, dur gedək yanına – dedi.

- Yox. İstəmirəm getmək.
- Niyə? Bacını görmək istəmirsən?
- O, vəziyyətdə yox. – gözündəki yaşları silərək atasının üzünə baxdı. Ancaq tez üzünü qaçırdı. Qorxdu ki, birdən hər şeyi anlayar.
- Bacınında yanında belə danışma. Sağalacaq. – bəs bacın necə oldu da belə oldu? Kim vurdu onu? Sən yanında deyildin?

Qorxdığı an başlamışdı. Suallar ard - arda gəlir və Rövşenin cavabı yox idi.

- Yox. Mən çöldə uşaqlarla oyun oynayırdım. Evə gələndə onu elə gördüm – dedi.

- Kiminsə evə girdiyin görmədin ki?

- Yox. Yox. Heç kim evə girməyib. – həyəcanlı şəkildə dedi.

- Yaxşı. Sonra danışarıq. Dur bacının yanına gedək.

İçəri girərək Nərgizin yanına keçdi. Əlini tutmaq istəsə də qorxdu. Bəlkə onu görmüşdü. Bəlkədə onun etdiyini bilirdi. Görəsən onu çağıranda ayıq idimi? Nə edəcəkdi? Bəlkə də onu ona görə çağırmışdı. Daşı onun atdığına atasına deyəcəkdi.

- Rövşən! Gəlmisən? - Nərgizəli ilə qardaşını axtarırdı.

Qorxa - qorxa – həə. Buradayam. – dedi.

- Yanımda dur. Darıxmışam səndən ötrü. - əlindən tutaraq gülümsədi.

Bacısının belə etməsi ilə dözməyir yenə ağlamağa başladı. Qardaşının əlindən tutaraq -nə olub, niyə ağlayırsan? Mənə nəşə olub ki, ağlayırsan?- deyir.

Qardaş. Bacısına sahib çıxmaq əvəzinə, onu qorumaq, kimsənin onu incitməməsi üçün özünü fəda etməsi gərəkən qardaş, indi bacısının başı üstündə ona seyr edirdi. Görməyən gözləri ilə ona baxır, üzülməməsi üçün gülümsəyirdi. Qardaş isə onu bu vəziyyətə salmışdı. İndi isə öz nailiyyəti ilə qarşı – qarşıya durub seyr eləyirdi. Bunu mən eləmişəm. Bəli, mən. Öz bacısını kor edən mən. Onunla oyuncaq oynamaq əvəzinə həyatı ilə oynayan mən.

Üçüncü hissə

Həkim apardığı bəzi müayinələrdən sonra, Nərgizin sağalmasının mümkünsüz olduğu qərarına gəldi. Aldığı zərbə gözlərinə gedən damarları zədələmişdi. Bəlkə də xarici ölkədə ya Bakıda nəsə edə bilərdilər deyə söz işlətdi. Lakin, Həkim çoxda ümidli olmamağa çağırırdı. Uşağada hər şeyi başa salmağın vaxtı olduğun, buna öyrəşməli olduğunu dedi. İlk başlarda ona fikir verilməsini yoxsa özünədə nəsə edər deyə nəzarətdə saxlanmasını, ən azından bu halı ilə razılaşanadək fikir verilməli olduğunu dönə - dönə dedi.

Xəstəxanadan buraxılıandan sonra Eyvaz öz maşını ilə Nərgizi evlərinə gətirdi. Rövsən bir qolundan anası isə o biri qolundan tutaraq evə apardılar. Evlərinə çatdıqda yavaş – yavaş vəziyyətini ona başa salmağa çalışdılar. Bir daha görə bilməyəcəyini, qaçıb oynaya bilməyəcəyini güclədə olsa ona danışdılar. Nərgiz isə sadəcə susur, deyilənləri dinləyərək bunun bir yuxu olduğun, birazdan ayılacağı ümid edirdi. Ailəsinində üzülməsin istəmədiyindən yanlarında ağlamaq istəməyirdi.

Hər gün qaça – qaça girdiyi bu evə indi anasının köməyi ilə girmişdi. Özünü tanımadığı bir evə girərmiş kimi hiss edirdi. Özünü yad evdə yad insan kimi aparırdı. Heç kimi, heç nəyi görməyirdi. Hamını təsəvvür edirdi, hər yeri tanıyırdı. Oturduğu kreslonun forması, səsi gələn balaca TV – ləri, yeməkin bişirildiyi mətbəx, qapı. Ancaq görə bilməyirdi. Bir ilə yaxın görmədiyini atasını görəcəyini sanarkən artıq onu heç görə bilməyəcəkdi. Nə olsun ki, yanında oturub. Onun gülən

üzünü, üzündəki nazik saqqalını, uzun saçına toxunmaq nə qədər qalınlaşdığını öz gözü ilə şahid olmaq istəyirdi. Nərgiz atasının saçları ilə oynamağı sevirdi. Yatarkən gedib atasının saçlarını darayar, əlləri ilə sığallayardı.

Gözünü açıb qaçmaq istəyəndə birdən gözünün açıq olduğunu, lakin, onun görmədiyini xatırlayaraq məyus olurdu. Gülnazla Eyvaz onun başını qatmaq üçün çalışsalarda Nərgizin fikri elə başqa yerdə idi. Onları dinləməyirdi. Arada, hə, deyərək onları dinləyirmiş kimi sözlərini təsdiqləyirdi. Qardaşı da heç danışmayırdı. Səssizcə, bacısının qarşısında əyləşərək onun üzünü seyr edirdi. Nə edəcəyini, etiraf edib – etməməsini fikirləşirdi.

Rövşənin beynində sualların ardı – arası kəsilməyirdi. Beyni, sanki, ikiyə bölünmüşdü. Bir tərəfi etiraf elə, bu əzabla yaşaya bilməzsən deyirdi. O, biri tərəfi isə demə, deyəcəyin halda nə dəyişəcək ki, Nərgizin gözləri gerimi qayıdacaq? Hələ atası ilə də üzləşməli olacaqın, deyirdi. Bəlkə də, onu döyəcəkdə. Atanın əlində döyülməyin nə olduğunu hələ bilməmişdi. Ancaq görmüşdü. Məhəllədən dostu olan Muradı, bir dəfəsində topu atasının maşınına vurduğu üçün yanlarında onu döyə - döyə evə aparmışdı. Yazıq Murad, necədə ağlayırdı – bağışla ata, deyə. Rövşən əmin idi ki, desə atasından elədə asan qurtulmayacaqdı. Atasının Nərgizə necə bağlı olduğunu bilirdi. Nərgizi ondan çox istədiyini bilirdi. Bunu nə qədər gizlətməyə çalışsada bunu bacarmayırdı. Daşı onun atdığına desə anasıda ondan uzaqlaşacaqdı. Cinayətəkar gözü ilə baxacaqdı hamı ona. Hələ bacısı. Necə məyus olacaqdı. Özünü bu vəziyyətə salanın

öz doğma qardaşı olduğun biləndə nələr hiss edərdi. Onun gələcəyin əlindən alanın qardaşı olduğun bilsə yəqin onu daha istəməz, ona bir daha qaqaşım deməzdi.

- Yox deməyəcəm. Nə olur olsun. Heç kimi itirə bilmərəm. Peşmanam. Həmdə çox. Bacımın dünyasını qaraltdım. Bilmədim. İstəmədən oldu. Ancaq desəm nə olacaq? Bunu anlayacaqlardımı? – ürəyində sözləri deyə - deyə gözləri dolurdu. Gözündən axan damcıların fərfinə varıb əli ilə silməyə başladı.

Atasının çayını içib qurtarandan sonra yəqin hadisənin necə olduğunu öyrənməsi üçün hər kəsi danışdıracaqdı. Belədə olur. İlk öncə elə Nərgizdən başlayır? – danış qızım, sənə daşı atanın üzünü gördünmü?

- Xeyr atacan, mən üzü arxa tərəfə oturmuşdum. Onun daş atdığı görmədim. Mən ayılanda da xəstəxanada idim. Yadımda deyil.

- Yaxşı, özünü yorma. Ağına nəşə gəlsə deyərsən. – qızı ilə söhbəti yekunlaşdırıb üzünü Rövşənə çevirdi. Rövşənin qorxduğu an yenidən balşlamışdı.

- Hə, oğlum. Danış görüm sən nə görmüsən? Necə oldu? – bacıya daşı kim atdı?

- Şeyy, mən... mən görmədim. Mən içəri girdim, anadan Nərgizi soruşdum o da bağda oynayır dedi. Ora gedəndə isə yerdə uzanmışdı... – deyib, əlini üzünə tutaraq ağlamağa başladı.

- Yaxşı. Qurtar, ağlama. Söz danışırıq axı. - Bəs orada heç kimi görmədin? Bəlkədə orada kimsə olub fərfinə varmamısan. Yaxşı – yaxşı fikirləş.

- Yox... görmədim, heç kim yox idi.
- Off. Necə ee yəni. Kimsə bizim evə girib, daş atıb çıxıb gedib və heç kim onu görməyib? - əsəbi halda ayağa duraraq cibindən siqaretini çıxartaraq alışqanla yandırılıb çəkməyə başladı.
- Hara baxırdınız siz? Bu kimdi axı? Kim edər bunu? Kiminlə düşmənçiliyim var, mənim? Kimə nə pislik eləmişəmdə gəlib mənim qızımdan çıxıb? Ayy onu tutum. Onun anasın... – davam edəcəkdiki uşaqları görüb susdu. Siqaretiağzında çölə çıxdı.

Eyvazı bu qədər əsəbi halda heç kim görməmişdi. Bəlkə də daşı atanı tapsa boğub öldürə bilərdi. Rövsən isə atasının bu halda görüb daha çox qorxmışdı. “ATILAN BİR DAŞ”ın bura qədər gələcəyini düşünməzdi. Kaş o ağaca çıxmıyaydı. Daşı atan yerdə yerə yığılaydı da o daş bacısına dəyməydi.

Anası boşqabda yemək gətirərək Nərgizə yedirmək istəyə o, anasının əlindən alaraq özü yeməyə çalışdı. Çörəyi yerə salanda isə Rövsən tez qaçaraq onu götürüb bacısına uzatdı.

Gülnaz bacısına nəzarət etməsi üçün Rövsəni təmbəhlədi, nəyə lazım olarsa çağırmasını deyərək çölə çıxdı. Eyvazın həyətdə oturub yenə də siqaret çəkdiyi gördü. Gedib yanında oturub səssizcə əynində ki, xalatlə oynadı.

- Mən Bakıya gedirəm. Gedib həkim tapılıb gələcəm. Belə olmaz, nə qədər pul edər etsin. Lazım olsa evidə satarıq, borcda alarıq. Kreditdə alarıq. Axır ki, mənim qızım görsün. Nə lazımdısa edəcəm. – Eyvaz dedi.

- Mənim çoxda ümidim yoxdu həkimin dediklərindən sonra inanmıram nəşə dəyişə.
- Başlatma indi həkiminə. Özü də dediki bəlkə xaricidə müalicəsi mümkündür. Lazım olsa apararam.
- Hansı pulla? Əlimiz beş- on manat pul gördü deyə elə bilirsən asan olacaq?

Eyvaz ayağa duraraq əli ilə evi göstərib – lazım gəlsə buranı da satacam. Oğurluqda edərəm. Nə lazımdısa edərəm. Təki, desinlər ki, müalicəsi mümkündür. Gözləri görəcək.

- Bəs sonra?
- Sonrası məni maraqlandırmayır. O, görsündə... Başqa heçnə istəməyirəm. Onu elə görməyə üzüm gəlməz. Hamı məktəbə gedərkən onun evdə oturmasına dözmərəm. Bütün qızların qaçdığı eşidib pis olmasına, böyüyəndə meymunun axırınıcılı balasına oxşayan qızların belə evləndiyini qızım görməməlidir. Mən atayam. Atalıq sadəcə dünyaya uşaq gətirməklə olmur. Lazım gəlsə canımı da verərəm.

Gülnaz ayağa duraraq gözlərinin yaşın silərək, səni çox sevirəm. Sən yaxşı atasan. Bəlkə də görəcək. Get, maraqlan. Bizdə hazırlaşırıq.

Eyvaz maşınına minərək, sürətlə oradan uzaqlaşdı. Gülnaz gözünün yaşın silib evə girdi. Rövsənin onun yanında oturub dəsmalla ağzını sildiyini gördü.

Gəlib yanlarında oturaraq – necəsiz? Nərgiz de görüm qardaşın sənə yaxşı qulluq edir?

- Həə. Özünü mənə görə hədəf edir, bayaqdan. Artıq ona dərd olacamda. Bezəcəm əlimdən.
  - O nə sözdü deyirsən?! Adamda bacısından bezər? – anası Nərgizin saçın sığallayaraq dedi. – deyin görüm sizə nə bişirim? Canınız nə istəyir?
  - Atam. Atam hardadı? – Nərgiz dedi.
  - Bakıya getdi. İki günə gələcək. İş yerinlə sağollaşmış gələcək.
  - Axşama yarpaq dolması istəyirəm. Bişirərsən?
  - Əlbətdə qızım. Sən təki istə. Bu dəqiqə gedib bişirəcəm. – Nərgizi öpərək ayağa qalxıb, mətbəxə doğru getdi.
- Əliylə Rövşəni axtarıb, dərslərini get elə mən burda oturmuşam dedi.
- Yox. Sonra edərəm. Nəsə gətirim sənə?
  - Sağol. Heçnə istəmirəm. Heç olmasa kitabları götür gəl, burada elə.
- Rövşən bacısına tabe olaraq ayağa durub kitablarını götürmək üçün otağına getdi.

Dördüncü hissə

Bakıya yola düşən Eyvaz bütün yolu Nərgizi fikirləşirdi. Ya sağalmazsa deyə özünü yeyib bitirmişdi. Yolda Bakıdakı dostuna zəng edərək onun bu işlə maraqlanmasını, yaxşı həkimi tapmasında ona kömək eləməsini xahiş elədi. Vaxt itirmək istəməyirdi. Öz şəxsi evi olsaydı Nərgizi həmən gətirərdi.

Bakıya çatar – çatmaz dostuna zəng edərək harada olduğunu soruşdu. Yerini öyrənib tez ora maşını sürdü. Dostu yaxşı bir – iki həkim tapmışdı artıq. Biri elə öz qardaşının həkimi idi. Özəl xəstəxanda işləyirdi. Təhsilinədə ki, Rusiyada almışdı. Digəri isə əvvəl dövlət xəstəxanasının işçisi idi. Ancaq onu da hər kəs tərifləyirdi.

Eyvaz birincinin nömrəsinə alaraq telefonla zəng elədi. Həkim işlədiyi xəstəxanaya iki gün sonraya çağırırdı. Razılaşıb sağollaşdılar. Tez evə zəng edərək hazırlaşmalarını dedi sabah gəlib götürəcəkdə. Dostu ilə oturub biraz söhbət elədi. Qardaşının problemini soruşdu və ondan nə qədər xərclərinin çıxdığını. İndidən nə qədər lazım olduğunu bilsin ki, işinə ona görə qursun. Dostunun dediyinə görə əvvəlcə heçnə deməyəcək, ilkin olaraq özü müayinə edəcək sonra sizlə danışacaq. Edib – edə bilməyəcəyi də sual altında idi.

Dostu ilə sağollaşıb işlədiyi yerə getdi. Təcili getmə səbəbini anladığı, son məşinində alaraq sağollaşıb yanından ayrıldı. Gecəni maşınla rayona getdi. Yolda yuxuladığının fərqi vararaq kənara çəkib bir – iki saatlığına dincəlmək üçün yatdı. Ayılandan sonra isə heç su belə içmədən yoluna davam elədi. Evə çatanda hər kəs yatmışdı. Gülnaz

isə gələcəyin bildiyindən sadəcə yerində uzanmışdı. Maşının səsin eşidən kimi isə tez əynini geyinərək çölə çıxdı. Eyvazın üzün biraz yaxşı görəndə anladı ki xəbərlər yaxşıdı.

Eyvaz paltarlarını hazır edib – eləmədiklərini soruşdu? Sonra isə dincəlmək üçün yataq otağına gedib yatdı. Səhər tezdən qalxanda gördü ki, Gülnaz Rövşəni məktəbə hazırlayır. Nərgiz isə səsə ayılıb gəlib kresloda səssizcə oturub, heç bir şey demədən səssizcə durdu. Gülnaz, Rövşəni özləri ilə aparıb – gətirmələrinin çətin olacağını, birdə onunla məşğul olmasının zaman itkisi olacağını, həm də məktəbi var deyə qalmasının ən yaxşısı olduğunu Eyvaza inandırdı. Belə qərara gəldilər ki, Rövşən onlar gələncən Gülnazın ata evində qalacaq. Onların evləri məktəbə biraz uzaq olsa da bir – iki gündən heçnə olmaz.

Rövşəni yola salandan sonra anası Nərgiz üçün yeməki yanına apardı. Özündə yanında duraraq yeməyinə kömək elədi. Nə qədər eləsədə Nərgiz yeməyi tək yeyəcəyini dedi. Gülnaz isə sadəcə əlində dəsmal tutaraq onun ağzını silirdi. Yeməyini qurtarandan sonra isə Eyvazı çağıraraq onun yanında durub başını qatmasını istədi. Eyvaz isə sakitcə yanında oturaraq dinməz – söyləməz qızına baxırdı. Biraz keçmişdi ki, əlinə darağı alıb onun saçını daramağa başladı. O saçın daradıqca Nərgiz, sanki, harasa dalmışdı. Kim bilir nə xəyal edirdi? İki gün əvvələcən atasının yolunu gözləyən, gələn kimi qaçaraq qucaqlayacağını deyən bu qız, indi atasının yanında olmasından xəbərsiz kimi idi.

Nərgizin qulağına tanış səslər gəlirdi. Bu sinifdən qızlar idi. Gülnaz onları içəri dəvət elədi. Gəlib Nərgizin yanında oturaraq onunla salamlaşdılar. Gözlərinin görmədiyindən isə xəbərləri yox idi. Onları müəllimin yolladığını, məktəbə niyə gəlmədiyini öyrənmək üçün gəldiklərin dedilər.

Nərgizi bu halda görüb nə deyəcəklərin bilmədən bir – birlərinə baxdılar. Bir – birlərinə baxaraq nə etməli olduqların düşünürdülər. Nərgiz isə özünü pərtetməmək üçün onlara gülüsayır, onlarla söhbət edirdi. Sanki heçnə olmamış kimi. Sonda isə daha məktəbə gəlməyəcəyini ya da gələ bilməyəcəyini müəllimə çatdırmalarını onlardan xahiş elədi. Qızlar sağollaşaraq şəfa diləyib getdilər. Qızlar gedəndən Rövsən gələncən Nərgiz bir kəlmədə olsa danışmadı. Sanki gedən gözləri deyildə dili idi.

Rövşəndə məktəbdən gələndən sonra yola çıxmaq üçün hazırlıqların görməyə başladılar. Yolda Rövşəni nənəsinin yanına qoyaraq Bakıya yola düşdülər. Dostu ilə danışmışdı. Onlar iki günlük olarda qonaq olacaqdı. Axşama artıq onlarda idilər. Gələcəyin bilib onlar üçün yeməkdə hazırlamışdılar. Biraz danışdıqdan sonra isə onların göstərdiyi otaqlarda Eyvaz ayrı Gülnazla, Nərgiz bir yatdılar.

Səhər həkimin dediyi vaxtda xəstəxanaya getdilər. Həm Eyvaz həm də Gülnaz həkimin nə deyəcəyi barədə düşünsələrdə Nərgizin sanki bu vecinə deyildi. Ümidini üzmüşdü.

Birlikdə həkimin yanına qalxdılar. Eyvaz özün təqdim edərək olanları həkimə danışmağa başladı. Həkim hər hadisənin necə olduğunu və həkimin ilkin qoyduğu diaqnozu dinlədi və həkimin

verdiyi kağızları nəzərdən keçirdikdən sonra sizin dediyinizlə belə anlamaq olar ki, beynindən gözə gedən damarlar zədə alıb və görməsin itirib. Zədənin nə qədər güclü olduğunu yoxlamaq, daha sonra isə onun üçün nəyinsə edilib – edilə bilməyəcəyini demək olar, deyib ayağa qalxdı.

Həkimin otağı səliqəli, təmiz idi. Özünündə gözəl qaməti vardı. Danışığında ki, ciddiyyət onla söhbət edən insanı tez bir zamanda özünə bağlayır onun sözlərindən şübhə oyandırmayırdı. Divardan asılan və stolunda yerləşdirdiyi diplomlar həm rus dilində həm də azərbaycan dilində idi. Onların otaqda gözləməsini deyərək tibb bacısını çağıraraq Nərgizi gətirməsini tapşırıraq çölə çıxdı. On beş dəqiqə keçməmişdi ki geri döndü. Gedə bilərsiniz, bir – iki günə sizlə əlaqə saxlayıb nəticələr üçün çağıracağıq deyərək onlardan əlaqə nömrəsini aldı.

Xəstəxanadan çıxıb dostunun evinə yollandılar. Yolda zəng edərək həkimin sözlərini dostuna xəbər elədi. O da yaxşı çıxacaq görərsən, deyərək təsəlli verməyə çalışdı. Hər kəsdə yenidən ümid doğmuşdu. Hətta Nərgizdə belə. Olanların onun başına gəlməsi inandırıcı gəlməyirdi. Hərdən özünü dürtərək yuxudan ayılmaq istəyirdi. Yuxuda olmadığını görüb təəssüflənirdi. Niyə olanlar onun başına gəlmişdi? Nərgizin hələ istəkləri var idi. Oxuyacaqdı. Qardaşı ilə bərabər gələcək Bakıda universitetə girəcəklərdi. Nə zamansa evlənəcəkdilər. Bunlar olmasa belə uşaqlarla hər gün oynaya biləcəkdilər. Bütün gün evdə oturmayacaqdılar. Gecə ilə gündüzün əhəmiyyətsizliyin hiss etməyəcəkdilər. Xoşladığı filmi hissəcəkdilər, ancaq onları

görməyəcəkdi. Qardaşının üzünü, anasını, atasının uzun saçını bir daha görə bilməyəcək idi.

Həkim onlar üçün bir ümid idi. Uzaqda olsa bir işıq idi. Bu olanların acı xatirə kimi yaddaşlarda qalacağını, arada bir yada düşəcək, bizdən uzaq olsun, bir daha başımıza gəlməsin deyib şükr edəcəklərini düşünürdü.

Həkimə getdiklərindən artıq iki gün keçmişdi. Eyvaz telefonu əlindən ayırmayırdı ki, zəng edərdə görməz. İkinci günü axşamı gözlənilən zəng gəldi. Həkim, Cavabların sabah çıxacağı günorta üçün gəlmələrini dedi. Telefonu bağlayan kimi hamının onu dövrəyə alıb nə dediyin soruşmaq sıraya durduğun gördü. – sakit olun, sabah gedəcəyik. Çağır ki, gəlin cavabı deyim.

Hər kəs sevincək Nərgizi qucaqladı ki, bitir, az qaldı, bu bələdə başından çıxıb gedəcək.

Biraz keçmişdi ki, təzədən zəng gəldi. Kənddən idi bu zəng. Zəng edən Gülnazın anası idi. Heç kəs maraqlı yata bilmir. Nə dedi, həkim? – deyə sualları ard – arda verdi. Anası ilə danışdıqdan sonra telefonu Rövsən götürdü. Rövsənədə hər şeyin yaxşı olduğunu, sabah təzədən gedəcəklərini dedi. Nənənin sözünə bax, narahat eləmə dedi. Rövsən telefonu babası Farizə uzatdı. Fariz polislərin onların evlərinə yenə gəldiyini, hadisənin necə olduğunu araşdırmaq üçün evə gələndə xəbər vermələrini deyərək getdiklərin dedi. Eyvaz, indi onlarla məşğul olacaq zamanım yoxdu. Gələndə baxarlar deyib keçirdi.

Səhərisi tezdən hazırlaşdılar. Günorta olanda artıq xəstəxananın qabağında idilər. Həkimin qapısını döyərək sıra ilə içəri girdilər. Həkimdə elə Nərgizin analizlərini əlində saxlayıb nəzər yetirirdi. Eyvazgili görüb salamlayaraq oturmalarını xahiş elədi. Biraz daha baxandan sonra anası ilə Nərgizin çölə çıxmasını istədi.

Nə olduğun anlamayan Gülnaz əmrə tabe olub Nərgizə, gəl çölə çıxmaq biraz hava alarıq deyərək çölə çıxartdı.

Eyvazın isə həyəycandan boğazı qurumuşdu. Görəsən, həkim nə deyəcəkdi? Nərgizi niyə çölə çıxartdı? Nəticədə nə yazılmışdı?

Həkimin cavab deməsi sanki bir ömür idi. Hər saniyədə bir ilini itirirmiş kimi hiss edirdi.

Həkim Eyvazı bu vəziyyətdə görüb ona bir stəkan su süzüb, yaxşısıız, rənginiz qaçıb? – həkim çağırım? – dedi.

- Yox siz cavabı deyin, mənə heçnə lazım deyil.
- Düzün demək lazımdırsa, xəbərlər heçdə yaxşı deyil. Nərgizin başından aldığı zərbə nəticəsində beyndən gözüne gedən damarlarla yanaşı mərkəzidə zədə görüb. Hələ yaşaması möcüzədi desəm yalan olmaz. Ancaq bir daha görə bilməyəcək. Sizə ümid vermək istərdim və ya sizin pulunuzu alıb bəlkə düzələrdə deyə bilərdim. Ancaq sizə bunu edə bilmərəm. Uşağınızın üstündə necə əsdiyinizi görürəm. Ona necədə bağlı olduğunuzu. Sizə son sözüm isə başqa həkimə gedibdə hədə yerə pulunuzu verməyin. Qərar yenə sizindi təbbiiki. Özünüz bilərsiz. Ümid belə olsa idi sizi daha yaxşılara yönlədirərdim.

Araya çökmüş dərin sükutu Eyvaz yerindən durub özünü düzəldərək sağollaşaraq pozdu.

Qapını açıb çölə çıxanda Gülnazla Nərgizin oturub onu gözlədiklərini gördü. Başı ilə gedək işarə elədi. Gülnaz nə dedi? sualı ilə ona baxırdı. Eyvaz danışıq deyərək yola verdi.

Maşını işə salıb dostunun evinə gedərək çantalarını götürmələrini dedi. Artıq hər kəs həkimin qərarını anlamışdı. Eyvazın nəsə deməsinə ehtiyac yox idi.

Sabahı gözləmədən hazırlaşib maşına minərək yola düşdülər. Qalıb ev sahiblərinə narahatçılıq vermək istəməyirdi. Həm də Rövşəni tək buraxıb gəlmişdilər.

Eyvaz dostu ilə dərdləşərkən özünü tuta bilməyib ağlamışdı. Gözlərindən yaş axa –axa burnunu çəkir, mən çox pis atayam deyirdi. Dostu nə qədər onun günahının olmadığını, həkimlərin belə aciz qaldığını, edəcəkləri heç bir şey olmadığını desə də, Eyvaz onu eşitmək istəməyirdi, elə hey eyni sözləri təkrar edirdi.

Yaxşı ata olsa idi, ailəsini atıb işləmək üçün getməz, onların yanlarında olardı. Qızına da heç kəsin toxunmasına izn verməzdi – deyə, düşünürdü.

Həkimin gözlərinin düzəlməsi üçün sağlam göz lazımdı deməsi ilə öz gözlərini çıxartıb sevə - sevə qızına verəcəyini ağlayaraq deyirdi. Gözündən axan göz yaşları üzündə quruyurdu.

Düşünürdü.

OLANLARDA BİR XEYİR OLA BİLƏRDİMİ?

BƏLKƏ, DƏ ALLAH BELƏ İSTƏYİB?!

Kim bilir, bəlkədə...